

Een dialogische discussie leiden. Hoe doe je dat?

- Durf de controle los te laten en bereid niet alles tot in de puntjes voor: Je gaat vrije gesprekken voeren met leerlingen waarbij er in principe geen goede of foute antwoorden zijn. Wél zijn er antwoorden die meer of minder plausibel zijn afhankelijk van de onderbouwing van de leerling.
- Geef géén eigen interpretatie van verhalen, tenzij daar expliciet om gevraagd wordt, en benadruk dan dat het één van de mogelijke interpretaties is.
- Leg je toe op het samenvatten van leerlingbijdragen, het inventariseren en conclusies formuleren (mondeling of op het bord). Waar mogelijk kun je dit ook door medeleerlingen laten doen.
- Jij begeleidt en faciliteert het gesprek tussen de leerlingen door open vragen te stellen die doorgaan op de inhoud van wat een leerling zegt. Je vragen moedigen de leerlingen aan tot verder praten, onderbouwen/beargumenteren, verbanden leggen tussen bijdragen van verschillende leerlingen (bijv. “Hoe weet je dit?” “Waarom denk je dit?” “Kun je dit uitleggen?” “Zijn jullie het eens met X?”). Let op dat je daarbij niet toch stiekem sturend / suggestief te werk gaat; de leerling moet niet de indruk krijgen dat hij jouw gedachten moet raden.
- Geef luisterresponses (mmm, ja, instemmend knikken, of korte herhaling of samenvatting), maar probeer niet te sturen.
- Speel bijdragen van leerlingen door aan andere leerlingen, in plaats van zelf een reactie te geven (“Hoorden jullie wat X zei?” “Wat vind je van wat Y zei?” “Kun jij samenvatten wat X zei?” “Ben je het eens met Y? Waarom wel/niet?”).

- Toon interesse voor wat leerlingen naar voren brengen en laat merken dat wat zij naar voren brengen waardevol is (bijv. door opmerkingen als “Dat is interessant” of “Goh, leuk, zo had ik het nog niet bekeken.”). Wijs leerlingreacties op de verhalen niet af (tenzij in extreme gevallen, bij leerlingen die overduidelijk onzin verkopen).
- Laat in klassengesprekken geregeld stiltes vallen. Niets nodigt zo uit tot praten als stilte.
- Laat leerlingen zoveel mogelijk zelf de beurt nemen en op elkaar reageren; de leerlingen zijn in de eerste plaats in gesprek met elkaar en niet met jou. Je mag natuurlijk wel reguleren als het uit de hand loopt of als een leerling te veel aan het woord is.
- **Hou vol!** ;-). Kans dat leerlingen (en jij) dit niet gewend zijn. Leerlingen houden ervan als de docent het werk doet en het juiste antwoord geeft. Ze moeten er vaak even aan wennen dat zij nu aan zet zijn, maar op termijn versterkt dit hun *autonomie* en daarmee hun *motivatie*.

Vragen en zinnen die goed passen bij een dialogische aanpak om meer diepgang in een gesprek te stimuleren:

- Benoem eens jullie eerste reacties op dit verhaal.
- Waar denk je (nog meer) aan als je dit leest?
- Heb je het al gehad over [x, y, z]?
- Je klasgenoot zei [x, y, z], kun je dat in eigen woorden herhalen?
- Je klasgenoot zei [x, y, z], ben je het daarmee eens? Waarom (niet)?
- Waaruit leid je jouw antwoord af (iets in de tekst? Een eigen ervaring?)?
- Kun je het ook van een andere kant bekijken?
- Waarom zou iemand het niet met jou eens kunnen zijn?

- Hoe zou je het onder woorden brengen voor je zusje van zeven?
- Oké, je weet het niet precies. Hoe zou je dat kunnen oplossen? Wat kan je verder helpen?
- Vind je dat een logische uitleg?
- Waar in de tekst zit je moeilijkheid? Kun je 'm aanwijzen? Wat gebeurt daar?
- Zou je dat stukje tekst letterlijk moeten nemen, denk je? Wat kan het nog meer betekenen?

Gebaseerd op:

Reznitskaya, A. (2012). Dialogic Teaching: Rethinking Language Use During Literature Discussions. *The Reading Teacher*, 65(7), 446-456.

doi:10.1002/trtr.01066

Zabka, T. (2015). Konversation oder Interpretation? *Leseräume. Zeitschrift für Literalität in Schule und Forschung*, 2, 169-187.